

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1935 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 32 med förslag till lag angående tillägg till lagen den 28 maj 1920 (nr 245) om medling i arbetstvister, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 26 januari 1935 till riksdagen avlämnad proposition, nr 32, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan infört förslag till lag angående tillägg till lagen den 28 maj 1920 (nr 245) om medling i arbetstvister.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för det genom propositionen framlagda lagförslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I samband med berörda proposition har utskottet till behandling förehaft dels en i anledning av densamma inom andra kammaren väckt motion, nr 491, av herr *Lindman m. fl.*, dels ock tre i anledning av propositionen nr 31 till innevarande riksdag väckta motioner, nämligen i första kammaren nr 280 av herr *Hamrin m. fl.* samt i andra kammaren nr 495 av herr *Sandberg* och nr 499 av herr *Andersson* i Rasjön *m. fl.*, de tre sistnämnda allenast i den mån de hänföra sig till 6 och 22 §§ i trettonmannakommissionens förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder.

Vad motionärerna hemställt återgives i det följande. I fråga om de skäl, motionärerna anført till stöd för sina yrkanden, tillåter sig utskottet att, i den mån redogörelse för desamma ej lämnas i detta utlåtande, hänvisa till motionerna.

Trettonmannakommissionen har i 6 § av sitt berörda lagförslag upptagit en bestämmelse om viss underrättelseplikt för förening, som vill vidtaga massåtgärd. I 22 § i samma förslag stadgas straff för det fall, att massåtgärd vidtagits av någon, som är därtill behörig, men föreskrifterna i 6 § blivit åsidosatta. Nämnda bestämmelser äro av följande lydelse:

6 §.

Vill förening vidtaga massåtgärd, skall skriftlig underrättelse därom lämnas till den, som åtgärden avser. Tillhör han förening, varom sägs i 2 §, må underrättelsen lämnas till denna. Redogörelse för anledningen till åtgärden

skall samtidigt lämnas och jämväl intagas i meddelande, som är avsett att sprida kännedom därom.

Underrättelsen skall utom i det fall, varom i 18 § är särskilt stadgat, lämnas minst en vecka i förväg. Vad nu är sagt skall, ändå att meddelandet ej rätteligen framkommer, anses fullgjort, därest underrättelsen under mottagarens senast kända adress inlämnats för befordran med post eller telegraf så tidigt, att den inom angivna tid bort framkomma till mottagaren.

22 §.

Vidtages, i annat fall än i 20 § sägs, massåtgärd utan iakttagande av bestämmelserna i 6 §, skall envar, vilken sådan försummelse ligger till last, straffas med dagsböter.

Kommissionens motivering till 6 § återfinnes å sid. 4 och 5 i förevarande proposition.

Redogörelse för vad *yttrandena* över kommissionsförslaget innehålla beträffande 6 § lämnas å sid. 5 och 6 i propositionen.

Det till lagrådet *remitterade förslaget* hade samma lydelse som det vid propositionen fogade lagförslaget.

Vid remissen till lagrådet anförde *föredragande departementschefen*, statsrådet Möller:

I likhet med kommissionen och flertalet av de myndigheter och korporationer, som yttrat sig i frågan, anser jag skäl föreligga för införande av underrättelseplikt vid företagandet av vissa stridsåtgärder. Enligt kommissionens förslag skulle den föreskrivna legala varningsfristen iakttagas ej blott vid arbetsinställelser (strejk och lockout) utan även vid andra kollektiva stridsåtgärder. Sålunda skulle alla slags bojkotter och blockader vare sig på arbetsmarknaden eller inom andra områden, kräva tillkännagivande till motparten minst en vecka i förväg, med den begränsningen dock att underrättelseplikten blott skulle åligga *föreningar*. Ett annat undantag från huvudregeln stadgas i 18 § av kommissionsförslaget. Vid sådan sympatiåtgärd, som består i vägran att taga befattning med varor, som äro avsedda för eller härröra från rörelse, som drives av part i primärkonflikten, skulle enligt kommissionens förslag viss tid ej gälla för den i 6 § föreskrivna underrättelsen.

Kommissionens förslag synes vara i vissa avseenden mera vittgående än som betingas av förhållandena. Sålunda kan det ifrågasättas huruvida särskild underrättelsefrist lämpligen bör föreskrivas exempelvis i sådana fall då stridsåtgärden riktas mot tredje man, som på grund av bestämmelserna i 16 § av kommissionsförslaget förverkat sin neutralitet och därför ej kan göra anspråk på tredjemansskydd enligt lagförslaget. Att en arbetare, som tagit anställning på en arbetsplats, där konflikt råder, skulle kunna begära sju dagars frist, innan bojkottåtgärd mot honom får vidtagas, synes knappast motiverat. I ett annat avseende torde kommissionens förslag ej vara tillräckligt vittgående. Det kan icke finnas anledning att från underrättelseplikt befria en enskild arbetsgivare, som ämnar verkställa lockout. Även organiserade arbetare, som ämna igångsätta en strejk, torde böra förpliktas att meddela sin avsikt i förväg.

Vid den tidigare behandlingen av detta spörsmål ha de föreslagna bestämmelserna hänfört sig endast till arbetsinställelser (eller därmed likställda stridsåtgärder). Tillika har emellertid upptagits föreskrift om skyldighet

för part i sådan tvist att underrätta socialstyrelsen eller vederbörande förlikningsman om den tillämnade arbetsinställelsen. Enligt min mening kan ett förslag i ämnet lämpligen anknyta till dessa tidigare bestämmelser. Med hänsyn till de anmärkningar, som i yttrandena gjorts mot kommissionens förslag, torde bestämmelserna böra inskränkas till att avse allenast vidtagande av arbetsinställelse (lockout eller strejk). Detta uttryck bör emellertid anses innefatta även utvidgning till nya arbetsplatser eller nya fack av en tidigare vidtagen, mera begränsad arbetsinställelse. Däremot avser jag med arbetsinställelse ej sådana sympatiaktioner, som enligt 1911 och 1916 års förslag närmast åsyftades genom uttrycket »därmed likställda åtgärder» men vilka enligt kommissionens förslag uttryckligen skulle undantagas från regeln om underrättelseplikt. På sätt tidigare föreslagits synes underrättelse jämväl böra ske till förlikningsmannen. I fall tvisten berör flera förlikningsmäns distrikt synes det vara tillräckligt om underrättelse sker till en av förlikningsmännen. Enligt 11 § i medlingslagen är förlikningsmannen i ett sådant fall skyldig insända underrättelse till socialstyrelsen som vidare förfar i enlighet med bestämmelserna i nämnda paragraf.

Med hänsyn till vad i yttrandena anförts om svårigheten att i vissa fall fullgöra underrättelseplikten eller iakttaga varseltiden bör stadgas undantag för det fall, att giltigt hinder däremot möter.

Bestämmelser om underrättelseplikt av det innehåll, jag nu förordat, synas lämpligen böra införas i medlingslagen och kompletteras med straffbestämmelser och processuella föreskrifter.

Lagrådet lämnade förslaget utan annan erinran än att, i händelse av bifall till lagrådets hemställan om intagande i förslaget till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder av behörighetsregler i huvudsaklig överensstämmelse med kommissionens förslag, de stadganden som skola motsvara 6 § i sistnämnda förslag syntes böra erhålla ett sådant innehåll att de dels icke komma att omfatta vad som enligt nu förevarande lagförslag regleras och dels i övrigt så vitt lämpligen kan ske bringas i överensstämmelse med den där givna regleringen.

Departementschefen framhöll i anledning av lagrådets utlåtande, att han, såsom framginge av hans anmälan av lagrådets utlåtande över förslaget till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder, icke ansett sig kunna förorda uppdragande i detta av behörighetsregler, samt att till följd därav lagrådets nu ifrågavarande utlåtande icke föranledde något särskilt uttalande från departementschefens sida.

I *motionen II: 491* anföres:

I proposition nr 32 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga visst tillägg till lagen den 28 maj 1920 om medling i arbetstvister. Förslaget innebär avvikelser från det av trettonmannakommissionen föreslagna stadgandet i 6 § i kommissionens lagförslag så till vida, att underrättelseplikten enligt propositionen allenast skall gälla arbetsinställelse och således icke jämväl blockad eller bojkott samt att redogörelse för anledningen till stridsåtgärd icke behöver intagas i meddelande, som är avsett att sprida kännedom angående åtgärden, utan allenast i själva underrättelsen. Av skäl som kommissionen anfört synes

det oss vara av vikt att föreskrifterna angående underrättelseplikten kompletteras i dessa avseenden.

Motionen II: 491 utmynnar i en hemställan, att riksdagen måtte besluta ändring i det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget i enlighet med vad i motionen anföres.

I *motionen II: 495* yrkas, att riksdagen måtte för sin del antaga det av kommissionen avgivna förslaget.

I *motionerna I: 280* och *II: 499*, vilka äro likalydande, hemställas, att riksdagen måtte för sin del antaga bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommissionen föreslagit.

Utskottet.

Som framgår av den i propositionen lämnade redogörelsen hava vid olika tillfällen förslag framställts om införande i lagstiftningen av föreskrifter om s. k. varselvid vid vissa arbetsinrättelser. Utskottet finner uppenbart att dylika bestämmelser skulle kunna bliva av icke ringa värde för strävandena att befrämja arbetsfreden och förordar därför att frågan härom nu bringas till sin lösning. Kommissionen har emellertid gått längre än tidigare ifrågasatts och föreslagit varselvid även vid andra kollektiva stridsåtgärder än arbetsinrättelser, alltså vid bojkotter och blockader vare sig de företagas å arbetsmarknaden eller inom andra områden av det ekonomiska livet.

I likhet med departementschefen anser utskottet att föreskrifter i ämnet böra anknyta till de tidigare framlagda förslagen. Utskottet hemställer för denskull, att varselbestämmelserna allenast må avse vidtagande av arbetsinrättelse (lockout eller strejk). Utskottet kan således ej tillstyrka de i motionerna upptagna längre gående yrkandena i detta hänseende. Emot den utformning, som i förevarande proposition givits bestämmelserna om varselvid, har utskottet ingen erinran att framställa. Det torde vara klart, att stadgandet icke avser det fall, då arbetsnedläggelsen består i en vägran från arbetarnas sida att tillhandahålla sin arbetskraft, därför att arbetsgivaren gjort sig skyldig till ett avtalsbrott, t. ex. underlåtit att utbetala arbetarnas löner. Ej heller åsyftas med stadgandet sympatiåtgärd som icke består i arbetsinrättelse utan allenast i vägran att taga befattning med varor, vilka äro avsedda för eller härröra från rörelse som drives av part i primärkonflikten.

I likhet med vad utskottet föreslagit i sitt utlåtande nr 29 i anledning av propositionen nr 31 med förslag till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder föreslår utskottet att förevarande lag måtte träda i kraft först den 1 oktober 1935.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att förevarande proposition ej kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g**angående tillägg till lagen den 28 maj 1920 (nr 245) om medling i arbetstvister.**

Häri genom förordnas, att i lagen den 28 maj 1920 om medling i arbetstvister skall införas en ny paragraf, betecknad 3 a §, av följande lydelse:

3 a §.

Innan arbetsinställelse vidtages skall, därest giltigt hinder icke möter, underrättelse om åtgärden lämnas motsidan ävensom förlikningsmannen eller, om tvisten berör flera förlikningsmäns verksamhetsområden, en av förlikningsmännen sist å sjunde dagen före den dag, då åtgärden skall taga sin början. Finnas å motsidan oorganiserade arbetare, må underrättelsen, i vad den avser nämnda arbetare, ske genom allmänt synliga anslag å arbetsplatsen. Underrättelsen skall innehålla redogörelse för anledningen till åtgärden.

Förseelse mot bestämmelserna i första stycket straffes med böter, högst 300 kronor. Åtal för förseelsen anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare. Ådömda böter tillfalla kronan. Saknas tillgång till deras gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1935. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1935.

B) att den i anledning av förevarande proposition väckta motionen II: 491 måtte anses besvarad genom vad utskottet ovan under A) hemställt; samt

C) att motionerna I: 280, II: 495 och II: 499, i den mån de hänföra sig till 6 och 22 §§ i trettonmannakommissionens förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder, måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan under A) hemställt.

Stockholm den 21 maj 1935.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Sigfrid Hansson, Frändén, Sam Larsson, Hagman, Gustaf Tamm, P. Sandström* och *Forslund*;

från andra kammaren: herrar *Österström, Magnusson* i Kalmar, *Linnér, Hage, Johanson* i Hallagården, *Johanson* i Stockholm, *Olovson* i Västerås och *Sandström* i Sollefteå.

Reservationer:

1) av herrar *Frändén, Gustaf Tamm, P. Sandström, Linnér* och *Sandström* i Sollefteå, vilka anført:

»Under hänvisning till den reservation, som vi avgivit vid utskottets utlåtande angående propositionen med förslag till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder, hemställa vi,

att Kungl. Maj:ts nu förevarande proposition icke måtte av riksdagen bifallas.»

2) av herrar *Österström* och *Sam Larsson*, vilka hemställt, att förevarande proposition icke måtte av riksdagen bifallas.